

Balogh Márton

jogballgató (PTE ÁJK), az ÓNSZ Közjogi Tagozatának tagja

Bilaterális megállapodások a migráció- és menekültügy terén: a jog és a politika vitája*

I. Bevezetés

Jelen reflexió célja a migrációs- és menekültügyi externalizációs politikák bemutatása az Európai Unión belül Olaszország és Albánia, illetve az EU tagállamain kívül az Egyesült Királyság és Ruanda megállapodásán keresztül, utalva a hosszabb ideje externalizációs politikát működtető Ausztrália gyakorlatára is. A reflexió célja tehát egyes bilaterális megállapodások megvizsgálása és bemutatása, majd ezek értékelése, valamint utalás azok jogvédelmi deficitjére a leírtak tükrében. Az externalizáció kapcsán érdemes először utalni arra, hogy az externalizáció irányulhat a migránsok ellenőrzésére és a migrációs folyamatok (ideértve például a határvédelmi intézkedések) célországoktól távoli kezelésére irányuló gyakorlatok összességére.¹

Amivel a fent említett megállapodások kapcsán foglalkozni érdemes, az a menekültügyi rendszer kihelyezésének gyakorlata harmadik országokba. Megjegyzendő e körben, hogy a menekültügyi rendszer kiszervezése, ezzel a menedékkérelmek harmadik országban való feldolgozása a nemzetközi jog szerint nem tekinthető tiltott gyakorlatnak az 1951-es genfi egyezmény és az 1967-es jegyzőkönyv² értelmében.³ Reflexiómban bemutatok egy Európai Unió tagállam által kötött megállapodást (Olaszország-Albánia), egy már nem EU tagállam által kötött megegyezést (Egyesült Királyság-Ruanda), valamint kitekintésként nemzetközi gyakorlatra is utalok Ausztrál megállapodásokkal.

 * Egyetemi Kutatói Ösztöndíj Program NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS MINISZTERIUM AZ EKÖP-24-2-II-PTE-77 SZÁMÚ PROJEKT A KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS MINISZTERIUM, NEMZETI KUTATÁSI FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL NYÚJTOTT TÁMOGATÁSÁVAL, AZ EKÖP-24-2-II KÓDSZÁMÚ EGYETEMI KUTATÓI ÖSZTÖNDÍJ PROGRAMJÁNAK FINANSZÍROZÁSÁBAN VALÓSULT MEG.

¹ Nikolas Feith *Tan*: Conceptualising Externalisation: Still Fit for Purpose? *Forced Migration Review*, Issue 68, November 2021. 8. o.

² 1989. évi 15. törvényerejű rendelet a menekültek helyzetére vonatkozó 1951. évi július hó 28. napján elfogadott egyezmény, valamint a menekültek helyzetére vonatkozóan az 1967. évi január hó 31. napján létrejött jegyzőkönyv kihirdetéséről.

³ David Cantor – Nikolas Feith *Tan* – Mariana *Gkiliatā* – Elizabeth *Mavropoulou* – Kathryn *Allinson* – Sreetapa *Chakerabarty* – Maja *Grundler* – Lynn *Hillary* – Emilie *McDonnell* – Riona *Moodley* – Stephen *Phillips* – Annick *Pijnenburg* – Adel-Naim *Reyhani* – Sophia *Soares* – Natasha *Yacoub*: Externalisation, Access to Territorial Asylum, and International Law. *International Journal of Refugee Law*, Volume 34, Issue 1, March 2022. <https://doi.org/10.1093/ijrl/eeac023>. (2025. 01. 05.) 144. o.

II. Az olasz-albán megállapodás

2023 novemberében az olasz kormány megállapodást kötött Albániával az Olaszország irányába érkező migránsok kezelésére vonatkozóan. A megállapodás értelmében a migránsokat Albániába szállítják, ahol őrizetbe vételüket követően lefolytatják a menekültügyi eljárást velük szemben.⁴ Albánia két olyan migránsok feldolgozására alkalmas központ létrehozására vállal kötelezettséget, amelyben az olasz területen tartózkodó harmadik országból származó személyek kérelmét dolgozhatják fel, azzal, hogy a kérelmek negatív elbírálása esetén a migránsok kiutasíthatóak.⁵

Az egyik központ a shengjini kikötő közelében épült, ahol az olasz hatóságok azonosítják az érkezőket és lefolytatják a határon történő eljárásokat az olasz (és uniós) joggal összhangban.⁶ Gjaderben több központ került felállításra, az egyik ilyen központban a menedékkérők (akik Shengjinben megfeleltek a vizsgálatokon) hivatalosan benyújthatják a menedékkérelmüket, emellett egy befogadóközpont, egy hazatoloncolási központ és a büntetett előéletű személyek számára létrehozott központ került felállításra.⁷ Fontos kiemelni, hogy a központokba felnőtt férfiakat szállítanak, a kiszolgáltatottnak tekintett személykörrel (nőkkel, gyermekekkel, idősekkel, betegekkel vagy kínzás áldozataival) továbbra is Olaszországban foglalkoznak, azzal, hogy a családok nem kerülnek szétválasztásra.⁸ Gjader várhatólag egyszerre 3000 migráns elhelyezésére lesz alkalmas.⁹ A menekültügyi eljárás lefolytatására 28 nap állhat rendelkezésre (a fellebbezéssel egybeszámítva), azzal, hogy a menedékkérőknek joguk van a menedékkérelmük benyújtására Olaszországban.¹⁰

⁴ Sergio Carrera – Giuseppe Campesi – Davide Colombi: The 2023 Italy-Albania Protocol on Extraterritorial Migration Management, A worst practice in migration and asylum policies. Papers on Liberty and Security in Europe. https://cdn.ceps.eu/wp-content/uploads/2023/12/ASILE_Italy-Albania-MoU-Extraterritorial-Migration-Management.pdf. (2024. 11. 09.) 1. o.

⁵ Ehelyütt röviden definiálni szükséges a migráció témájában fellépő jogi terminológiák közötti különbséget az eltérő jogi státuszokat illetően. Menekültnek tekinthető a genfi menekültügyi egyezmény 1. cikke alapján az a személy, aki „faji, vallási okok, nemzeti hovatartozása, illetve meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozása, avagy politikai meggyőződése miatti üldözéstől való megalapozott félelme miatt az állampolgársága szerinti országon kívül tartózkodik, és nem tudja, vagy az üldözéstől való félelmében nem kívánja annak az országnak a védelmét igénybe venni”, vagyis hazája kényszerű elhagyására szorul. Egy menedékkérő személy benyújtja egy, a saját országától eltérő országba menedékjogi védelemre vonatkozó – menedékjogra irányuló – kérelmét. Ennek pozitív elbírálása esetén menekültként megilletik a genfi egyezményben foglalt jogok. A kérelem elutasítása esetén azonban azok a személyek, akik nem jogosultak menekültstátuszra, nem jogosultak a *non-refoulement*, vagyis a kiutasítás tilalmának a genfi egyezmény 33. cikkében foglalt elv biztosította jogvédelemre sem (számos egyéb a genfi egyezmény szerint a menekülteket megillető jog hiánya mellett), ennél fogva ezek a személyek kiutasíthatóak az ország területéről.

⁶ Carrera – Campesi – Colombi: i. m. 3. o.

⁷ Gabriele Barbati: Italy sends first group of 16 migrants to asylum processing centres in Albania. <https://www.euronews.com/2024/10/15/italy-sends-first-group-of-16-migrants-to-asylum-processing-centres-in-albania>. (2024. 11. 11.)

⁸ Filippo Menci – Tamsin Paternoster First asylum seekers arrive at Albanian port from Italy. <https://www.euronews.com/2024/10/16/first-asylum-seekers-arrive-at-albanian-port-from-italy>. (2024. 11. 11.)

Megjegyzem a megállapodásban ez nem szerepel, ezt az olasz hatóságok jelentették ki. [Amnesty International: The Italy-Albania Agreement on Migration: Pushing Boundaries, Threatening rights, 19 January 2024 (Index number: EUR 30/7587/2024), 4. o. (továbbiakban: The Italy-Albania Agreement)]

⁹ Uo.

¹⁰ The Italy-Albania Agreement: 7. o.

A hatóságok között a feladatok a következőképpen oszlanak meg: az olasz hatóságok fenntartják a rendet a központokban, felelnek a harmadik országból érkező személyek ki- és beszállításért, amíg az albán hatóságok a központok körüli biztosítást, valamint az átszállítás biztonságát garantálják.¹¹ A megállapodás értelmében a költségeket Olaszország fedezi.¹² A megállapodást mintegy összegezve tehát egy EU tagállam, Olaszország, egy nem EU tagállam, Albánia területére szállítja át a migránsokat, majd Albániában az olasz hatóságok az olasz jog alapján bírálják el a menedékkérelmeket. Ylva Johansson biztosasszony nyilatkozata azt tükrözi, hogy az Európai Uniónak, (így az uniós jognak) nincs relevanciája a megállapodásban.¹³ A biztosasszony kiemelte, hogy jogi értelemben nem uniós jogot alkalmaznak, hiszen azt az EU területén kívül nem kell alkalmazni, érdemes azonban ezt árnyalni.¹⁴

Az európai jog alkalmazásának kérdésessége bizonytalanságot jelent a migránsok kezelése kapcsán. Johansson megjegyzései alapján az uniós jog közvetlenül nem, de az olasz jogon keresztül érvényesül.¹⁵ Ebben az esetben Olaszország eltérhet az uniós normáktól Albániában? Alkalmazhatóak az európai menekültügyi eljárásra vonatkozó szabályok (kötelezőek-e egyáltalán) vagy más eljárás szerint dolgoznak a hatóságok? Ehelyütt utalni kell a megállapodás politikai jellegére. A memorandumra és különösen annak a Bizottság általi megítélésére az *ASILE* forrás a „*jogilag megalapozatlan, politikai indíttatású*” fordulatot használja,¹⁶ hozzáteszem az EU jog leválasztása a memorandumról leginkább a migrációs célok elérése miatt lehet politikai indíttatású, mintsem jogi alapokra helyezett. Olaszország az Európai Unió tagállama, jogilag nem térhet el az uniós jogtól csupán azért, hogy migrációs céljait érvényesíteni tudja saját területén kívül.¹⁷

Nota bene: Az érthetőség kedvéért megjegyzem, hogy a kérelem benyújtása ugyan területileg Albániában történik, de annak pozitív elbírálása esetén Olaszország nyújt menedéket.

¹¹ *Carrera – Campesi – Colombi:* i. m. 3. o.

¹² *Carrera – Campesi – Colombi:* i. m. 4. o.

¹³ Jorge *Liboreiro:* Italy-Albania migration deal falls 'outside' EU law, says Commissioner Ylva Johansson. <https://www.euronews.com/my-europe/2023/11/15/italy-albania-migration-deal-falls-outside-eu-law-says-commissioner-ylva-johansson>. (2024. 11. 10.) vagy lásd az Európai Parlament Bizottságnak írásban intézett kérdéseit: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-9-2023-003289_EN.html. (2024. 11. 10.) és az arra adott választ: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-9-2023-003289-ASW_EN.html. (2024. 11. 10.)

Nota bene: Ylva Johansson volt a belügyekért felelős biztos a 2019-2024-es Bizottsági időszakban, hozzá tartozott többek között a Migrációs és menekültügyi paktum kidolgozása is. [Ylva Johansson életrajza elérhető itt: https://commissioners.ec.europa.eu/ylva-johansson_en. (2024. 11. 10.)]

¹⁴ Jorge *Liboreiro:* Italy-Albania migration deal falls 'outside' EU law, says Commissioner Ylva Johansson. *Nota bene:* Ez a kérdés egy ennél komplexebb problémát vet fel. Érdemes e téma kapcsán áttekinteni Liudmyla *Falaljeieva* – Bohdan *Strilets:* Extraterritorial Case Law of the Court of Justice of the European Union in the Light of Modern Approaches. *European Studies*, Volume 10 (2023): Issue 2 (December 2023). 124-148. o. <https://doi.org/10.2478/eustu-2023-0015>. (2024. 12. 16.) tanulmányát vagy Régis *Bismuth:* The European Union experience of extraterritoriality: when a (willing) victim has become a (soft) perpetrator. *Research Handbook on Extraterritoriality in International Law*, Edward Elgar Publishing, 2023. 118-132. o. <https://sciencespo.hal.science/hal-04314524v1> (2024. 12. 16.) munkáját.

¹⁵ Jorge *Liboreiro:* Italy-Albania migration deal falls 'outside' EU law, says Commissioner Ylva Johansson.

¹⁶ *Carrera – Campesi – Colombi:* i. m. 5. o.

¹⁷ Amennyiben az olasz-albán megállapodásra alkalmazandó az uniós jog, úgy a HL.2012 C 326. Európai Unió Alapjogi Chartájában, az ASILE tanulmányban kiemelt 18. cikk is érvényes, amely a menedékjog általános, minden menedékjogi kérelmet benyújtó személyre vonatkozó biztosításáról szól. (*Carrera – Campesi – Colombi:* i. m. 11-12. o.)

Az olasz-albán megállapodás kapcsán jogi problémát vet fel az, hogy az intézkedések a migránsok automatikus őrizetbe vételét teszik kötelezővé, ezzel a menedékkérők Albániába szállításukat követően nem hagyhatják el a központokat, szélsőséges esetben 18 hónapon át fogva tartják őket.¹⁸ Az automatikus és hosszú idejű önkényes fogva tartás az *Amnesty International* tanulmánya szerint jogellenesen korlátozza a nemzetközi jogból ismert szabadsághoz való jogot.¹⁹ Szemben a biztonságos harmadik országokból²⁰ érkezők 28 napos őrizetével, az Albánia területén kitoloncolásra váró migránsok őrizetének másfél évnél hosszabb ideje az azonosítási eljárás, a határon történő eljárás, majd a kitoloncolás miatti őrizet idejének összeadásából állhat össze, ugyanis ezek az időtartamok ugyanarra a személyre vonatkozóan is kiszabhatóak egymás után.²¹

Szintén jogi problémát vet fel az eljárási garanciák biztosítása.²² A kérelmek Albániában való elbírálása a tisztességes és hatékony menekültügyi eljárásokhoz való hozzáférést korlátozhatja azzal, hogy számottevő fizikai távolság áll fent az olasz bíróságok, valamint a kérelmet benyújtók között, így megnehezedik a jogi segítségnyújtás.²³ Akadályba ütközik a megfelelő jogi segítségnyújtás az eljárásokban való személyes részvétel hiányával (megnehezedik ugyanis a személyes részvétel a távolság miatt), ennek hiánya pedig a távoli meghallgatások során félreértésekhez és rossz tolmácsoláshoz vezethet, amely korlátozza annak lehetőségét, hogy a migránsok elmondhassák a maguk véleményét, meglátásait a megfelelő hatóságoknak.²⁴

A központok 2024 októberében nyitották meg kapuikat.²⁵ Néhány nappal a megnyitást követően a Líbiából induló mintegy ezer migráns közül 10 bangladesi és 6 egyiptomi férfit átszállítottak Shengjinbe, ahol lefolytatták az egészségügyi vizsgálatot és az azonosítási eljárást.²⁶ A megállapodással kapcsolatos jogi és politikai viták szintén ekkor kezdődtek. Egy római bíróság elé került a 16 személy ügye, amelyben a bíróság a 16 főből négyet egészségügyileg veszélyeztetettnek tekintett – így a bíróság Olaszországba szállításukat tartotta indokoltnak –, a további 12 férfi

Nota bene. Ezzel kapcsolatban az Európai Unió Bírósága ítéleteiben kiemelte, hogy az EU tagállamai kötelesek biztosítani a tényleges hozzáférést a menekültügyi eljárásokhoz (erről lásd pl.: C-411/10. és C-493/10. sz. N. S. és társai ítélet [EU:C:2011:865], vagy C-373/13. sz. H. T. ítélet [EU:C:2015:413]).

¹⁸ The Italy-Albania Agreement: 7-9. o.

¹⁹ The Italy-Albania Agreement: 7. o.

²⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 2013/32/EU irányelve (2013. június 26.) a nemzetközi védelem megadására és visszavonására vonatkozó közös eljárásokról (átdolgozás), 38. cikke rendszerezi az ezekkel az országokkal szemben támasztott feltételeket, mint például azt, hogy bármely menedékkérelmet benyújtó személlyel szemben fennáll a kínzással, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód veszélyével bíró országba való kiutasítás tilalma biztonságos harmadik országokból (uo. 38. cikk (1) bekezdés d) pont).

²¹ The Italy-Albania Agreement: 7.-8. o.

²² The Italy-Albania Agreement: 9-10. o.

²³ The Italy-Albania Agreement: 9. o.

²⁴ Uo.

²⁵ Vincenzo *Genovese*. Albania: Italian government's migrant centres ready to host first consignment. <https://www.euronews.com/my-europe/2024/10/11/albania-italian-governments-migrant-centres-ready-to-host-first-consignment>. (2024. 11. 11.)

²⁶ Filippo *Menci* – Tamsin *Paternoster* First asylum seekers arrive at Albanian port from Italy.

menedékkérelme pedig ugyan elfogadhatatlan volt, a bíróság szerint Banglades és Egyiptom nem elég biztonságok országok ahhoz, hogy a migránsok visszaküldhetőek legyenek ezekbe az országokba.²⁷ Giorgia Meloni az ítélet kapcsán kiemelte azt, hogy az állam feladata meghatározni mely országok biztonságosak, koalíciója emellett kritizálta a bírósági döntést annak feltételezett politikai motiváltsága miatt.²⁸ A probléma kezelésére az olasz kormányzat elfogadott egy rendeletet, amely értelmében módosíthatják a biztonságos harmadik országok listáját.²⁹ Ez azonban továbbra sem állítja meg az olasz bíróságokat a joggal – és nem a politikai szándékkal – egyező döntések meghozatalára.

A jog és a politika vitáját Malcolm N. Shaw nemzetközi jogász a következőképpen foglalja össze: a jog és a politika egymással nem azonos, de egymástól mégis elválaszthatatlan fogalmak, amelyek noha nem helyettesíthetik a másikat, de egyik sem csökkentheti a másik jelentőségét.³⁰ Az olasz-albán megállapodás kapcsán két dolog mindenképpen elmondható: a migránsok érdekei másodlagosak a memorandum végrehajtásában, ugyanis annak elsődleges célja a migránsok elrettentése az olasz és az európai partoktól. A másik megállapítás ennek hatékonysága: az Olaszországba érkező bangladesi, egyiptomi (valamint szíriai és tunéziai) migránsok száma 2024-ben 60%-al alacsonyabb számot mutat, mint korábban.³¹ Megjegyzendő, hogy a jogi-politikai viták a megállapodással kapcsolatban két szinten zajlanak: egyrészt az európai jog alkalmazhatósága vet fel vitát, másrészt az olasz jogon belül is ellentét áll fent a politikai vezetők és a bíróságok között. Olaszország nincs ugyanakkor egyedül ezzel a vitával.

III. Kitekintés az Európai Unió gyakorlatán túlra

Az Egyesült Királyságban 2016-ban népszavazást tartottak, amely során a szavazók 51,9%-a az Európai Unióból való kilépésre szavazott,³² így az Egyesült Királyság 2020. január 31-én elhagyta

²⁷ Daniel Bellamy: First batch of migrants sent to Albania returned to Italy after court ruling. <https://www.euronews.com/2024/10/19/first-batch-of-migrants-sent-to-albania-must-be-returned-italian-court-rules>. (2024. 11. 12.)

²⁸ Uo.

²⁹ Gregory Holyoke: Italy rushes to pass law to save Albanian asylum centre scheme. <https://www.euronews.com/2024/10/21/italy-rushes-to-pass-law-to-save-albanian-asylum-centre-scheme>. (2024. 11. 12.)

³⁰ Malcolm N. Shaw: International Law (Eighth Edition). Cambridge University Press, Cambridge 2017. 49. o. (Saját fordítás)

³¹ Italy sends another 8 migrants to Albania despite failing to process first group. <https://www.euronews.com/my-europe/2024/11/08/italy-sends-another-8-migrants-to-albania-despite-failing-to-process-first-group>. (2024. 11. 12.)

Nota bene: Az októberi első csoportot és a bírósági ügyet követően novemberben ismét átszállítottak egy csoportot Shengjinbe. (Uo.) Azonban az olasz bíróság ismét szembeszállt a megállapodással, így a csoportot vissza kellett szállítani Olaszországba. Lásd: Michela Morsa: Judges block Albania model again and order return of 7 migrants to Italy. <https://www.euronews.com/2024/11/11/judges-block-albania-model-again-and-order-return-of-7-migrants-to-italy>. (2024. 12. 16.)

³² A szavazás részletes beszámolóját lásd: <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-7639/CBP-7639.pdf>. (2024. 11. 18.)

azt.³³ Noha az Egyesült Királyság már nem tagja az EU-nak, mégis érdemes röviden áttekinteni a Ruandával kötött megállapodását,³⁴ ugyanis koncepcióját tekintve hasonló az olasz-albán megállapodáshoz. A megállapodás értelmében az illegálisan érkező személyeket áthelyezik Ruandába, ahol elbírálják kérelmeiket, lehetőséget biztosítva a Ruandában való letelepedésre, emellett alternatív letelepedési lehetőséget kínálva azoknak, akik menedéjogi kérelmét Ruanda elutasította.³⁵ Az angol Legfelsőbb Bíróság megvizsgálta a megállapodást,³⁶ és megállapította, hogy – összhangban a fellebbviteli bíróság korábbi helyesnek vélt megállapításával – alapos okkal feltételezhető Ruandában a migránsokkal szemben a rossz bánásmód veszélye.³⁷ A megállapodás törvénybe iktatása³⁸ ellenére megjegyzendő, hogy a Rishi Sunak vezette konzervatív párt szigorú migrációs politikáját a júliusi választásokon győztes munkáspárt, Keir Starmer vezetésével átírhatja.³⁹

A menedékkérelmek kiszervezése nemzetközi szinten nem idegen gyakorlat, az Egyesült Királyság és Olaszország mellett Ausztráliának is vannak bilaterális megállapodásai Malajziával, Pápua Új-Guineával, Nauruval és Kambodzsával.⁴⁰ Az ausztrál megállapodások alapján a migránsokat ezekbe az országokba helyezik át és itt dolgozzák fel a menedéjog iránti kérelmüket, valamint egyes esetekben a nemzetközi védelmet is itt kapják meg.⁴¹ A kritikák (például Pápua Új-Guineának és Naurunak sem megfelelő jogszabályai, sem végrehajtási gyakorlata nem volt a menedéjogi kérelmek feldolgozásához; vagy a migránsok bántalmazásnak kitettséget, a

³³ Lásd: Az Európai Unió Tanácsa. <https://www.consilium.europa.eu/en/brexit/>. (2024. 11. 18.)

³⁴ Treaty Series No.20 (2024), Agreement between the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the Government of the Republic of Rwanda for the Provision of an Asylum Partnership to Strengthen Shared International Commitments on the Protection of Refugees and Migrants. (a továbbiakban: UK-Rwanda Treaty)

³⁵ UK-Rwanda Treaty 2. cikk

³⁶ Case ID: 2023/0093. R (on the application of AAA and others) (Respondents/Cross Appellants) v Secretary of State for the Home Department (Appellant/Cross Respondent). (Judgment given on 15 November 2023 Heard on 9, 10 and 11 October 2023). (továbbiakban: Ítélet)

³⁷ Ítélet.73. pont

Nota bene: A Legfelsőbb Bíróság részben a visszaküldés tilalmának Ruanda általi mellőzése, valamint az ügy 74-104. pontjai alapján Ruanda általános emberi jogi helyzete; menekültügyi rendszere; valamint a Ruanda Izraellel hasonló externalizációs megállapodás keretében a megegyezéssel való összeegyeztethetetlen gyakorlat miatt hozta döntését.

³⁸ A megállapodást 2024. áprilisában törvénybe iktatták, erről lásd az UK-Rwanda Treaty szövegét, vagy a következő forrást: Home Office and James Cleverly: UK-Rwanda Treaty completes ratification process. <https://www.gov.uk/government/news/uk-rwanda-treaty-completes-ratification-process>. (2024. 11. 18.)

Nota bene: A megállapodás törvénybe iktatása hasonló jogi-politikai vitát váltott ki az Egyesült Királyságban, mint az olasz-albán megállapodás kapcsán bemutatott bírói döntések.

³⁹ Richard Cracknell – Carl Baker: General election 2024: Results and analysis. <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-10009/CBP-10009.pdf>. (2024. 11. 19.)

Nota bene: 2024. november 24-én Starmer beszédében a migrációkezelésről is megnyilatkozott. A beszéd leírata elolvasható itt: Keir Starmer: Keir Starmer immigration speech: Read full transcript as Prime Minister slams Tories' 'open borders experiment'. <https://labourlist.org/2024/11/keir-starmer-speech-immigration-statistics-net-migration-prime-minister-transcript-read-full/>. (2024. 12. 16.)

⁴⁰ Cantor – Tan – Gkiliatá – Mavropoulou – Allinson – Chakrabarty – Grundler – Hillary – McDonnell – Moodley – Phillips – Pijnenburg – Reyhani – Soares – Yacoub: i. m. 143. o.

⁴¹ Uo.

mindennapi megalázást vagy a mentális egészségük állapotát tárgyaló vizsgálatok lesújtó eredménye)⁴² ellenére az ausztrál modell a mai napig alkalmazásban áll.⁴³

IV. Értékelés

Értékelve a leírtakat megjegyzem, a megállapodások kapcsán nem szabadna, hogy az érkező személyek jogainak csorbításával érvényesítsék a célországok saját politikai érdekeiket. Mégis, párhuzamot állítva az eddigiekben foglaltakkal látható, hogy a migráció kezelése kapcsán felmerülő kérdések terén nem tud a jog hatékonyan működni, ugyanis az emberi jogok védelmére kelve maguk a bíróságok is nehézségekbe ütköznek, amikor az egyes gyakorlatok végrehajtásával szemben felvetett aggályait érvényre akarják juttatni. Noha egyszerű arra irányuló véleményt megfogalmazni, hogy a jog és a politika határai kerüljenek élesen elválasztásra, a gyakorlat ennél mégis bonyolultabb képet fest és magyarázatra szorul.

Úgy gondolom, hogy a nemzeti bíróságok – mint ahogyan a bemutatott olasz, valamint az angol bíróságok – legfontosabb feladata és felelőssége továbbra is az kell legyen, hogy a jogvédelmi garanciák ne sérüljenek a politikai akarat megvalósítása érdekében. Ehhez Olaszországban és az Egyesült Királyságban is megvan az a jogszabályi háttér, amelyre a bíróságok támaszkodhatnak, a problémát az jelenti, ha a politikai célok érdekében ezek a jogszabályok megváltoznak, mint ahogyan arra Olaszországban is sor került.⁴⁴ A migráció területén, ahogy az annak jellegéből természetesen következik olyan emberekkel foglalkoznak a hatóságok, akik nem ismerik a célország jogszabályait, helyzetükből adódóan pedig az őket megillető jogok érvényesítése nehézségbe ütközhet,⁴⁵ ezért különös figyelemmel kell lenni az eljárások kialakítása során azok következményeire.

Zárásul kiegészíteném Malcolm N. Shaw idézett jog és politika elhatárolását azzal,⁴⁶ hogy a jog és a politika hatékony együttműködéséhez a határok ésszerű elhatárolására, és a két fogalom között a hierarchia abszolút mellőzésére van szükség, ugyanis egyik sem állhat a másik felett.

⁴² The Italy-Albania Agreement: 2. o. Idézi: Amnesty International, *Island of Despair: Australia's "processing" of refugees on Nauru*, 17 October 2016 (Index Number: ASA 12/4934/2016); and *Punishment not protection: Australia's treatment of refugees and asylum seekers in Papua New Guinea*, 1 February 2018 (Index Number: ASA 34/7781/2018).

⁴³ *Cantor – Tan – Gkiliatā – Mavropoulou – Allinson – Chakrabarty – Grundler – Hillary – McDonnell – Moodley – Phillips – Pijnenburg – Reyhani – Soares – Yacoub*: i. m. 144. o.

Nota bene: A kép teljességéért hozzá kell tenni, hogy a Pápua Új-Guineával kötött megállapodás megszűnt 2021-ben, a Nauruval kötött azonban nem. Lásd: Marian *Faa*: *Australia to stop processing asylum seekers in PNG but government's refugee policy unchanged*. <https://www.abc.net.au/news/2021-10-06/australia-stop-processing-asylum-seekers-in-png-manus/100517926>. (2024. 12. 16.)

⁴⁴ Lásd: Gregory *Holyoke*: *Italy rushes to pass law to save Albanian asylum centre scheme*.

⁴⁵ Erről lásd még egyszer *The Italy-Albania Agreement* 9. oldalát.

⁴⁶ Malcolm N. *Shaw*: i. m. 49. o.